

Ilie BĂDESCU

**SOCIOLOGIA
ȘI
GEOPOLITICA
FRONTIERII
I**

TIPO MOLDOVA

SOCIOLOGIA ȘI GEOPOLITICA FRONTIEREI

Redactor: *Aurel Ștefanachi*

Coordonator serie: *prof. univ. dr. Gheorghe Glodeanu*

Coperta: *Andrei Ștefanachi*

ISBN 978-606-676-751-4

© Tipo Moldova

Editura TipoMoldova este recunoscută academic de Consiliul Național al Cercetării Științifice pentru domeniile filologie (PN-II-ACRED-ED-2012-0285) și istorie și studii culturale (PN-II-ACRED-ED-2012-0355).

Iași, 2015

Editura ***Tipo Moldova***,
E-mail: office@tipomoldova.ro

www.tipomoldova.ro

ILIE BĂDESCU DAN DUNGACIU

SANDRA CRISTEA CLAUDIU DEGERATU RADU BALTASIU

SOCIOLOGIA ȘI GEOPOLITICA

FRONTIEREI

- VOLUMUL I -

COLECȚIA ACADEMICA

TIPO MOLDOVA

CUPRINS
VOLUMUL I
PARTEA I
TEORIILE FRONTIEREI ÎNTRE SOCIOLOGIE ȘI GEOPOLITICĂ

Capitolul I. Fenomenul frontierei europene

1. Fenomenul frontierei europene. O definiție preliminară (I. B.).....	1
2. „Limită”, „Graniță”, „Frontieră”, „Hotar” (D. D.).....	4
3. Frontiera și stocul demografic. Tulburările frontierei (I.B.).....	7
4. Frontiera și sistemele țărănești (I.B.).....	9
5. Din nou despre sociologia americană a frontierei (I.B.).....	15
6. Frontiera ca fenomen cultural și psihologic. Culturi reacționare (I.B.).....	18
7. Fenomenul frontierei și teoriile modernizării (I.B.).....	21
8. Revoluția din decembrie și fenomenul frontierei (I.B.).....	23
9. Elita politică și frontiera (I.B.).....	24
10. Capitalismul frontierei. „Raidul bancar” (I.B.).....	25
11. Frontiera și teoria „terapii de șoc”(I.B.).....	28

**Capitolul II. Sociologia americană a frontierei. Universalitatea
frontierei americane (James Turner) (I.B., D.D.)**

1. Expansiunea Europei moderne. Frontiera americană.....	31
2. Frontiera necontrolată. Experiențele frontierei.....	33
3. Frontiera ca fenomen social total.....	36
4. Frontiera americană și geneza naționalismului modern. Naționalism, democrație, capitalism.....	39
5. Spiritul frontierei.....	42
6. Frontiera în abordarea americană. James Turner și „orizontul de așteptare” american.....	44

Capitolul III. Geopolitica germană și fenomenul frontierei (D.D.)

1. Frontiera germană: de la „Volksgesit” la „Grenzraum”.....	46
2. Geopolitica frontierei în viziunea lui Friedrich Ratzel.....	48
3. Rudolf Kjellen: topoposițiile și „statele tampon”.....	52
4. Karl Haushofer și geopolitica interbelică a frontierelor.....	56

Capitolul IV. Geopolitica franceză și fenomenul frontierei (D.D.)

1. Geopolitica franceză ca fenomen gnoseologic de frontieră. Reacția lui Vidal de la Blache.....	61
2. Jacques Ancel și „geografia frontierelor”.....	63
3. Abordarea geopolitică a frontierei în perioada postbelică (C. Raffestin, Michel Foucher, Pierre M. Gallois, Yves Lacoste).....	66

Capitolul V. Geopolitica românească și fenomenul frontierei (D.D.)

1. Axul geopoliticii românești.....	74
2. Geopolitica statului național (Simion Mehedinți) (I.B., D.D.).....	75
3. „Frontiere” care despart, „frontiere” care unesc. „Frontiere naturale” versus „frontiere politice” (Ion Conea).....	80
4. Flux și reflux etnic. Ciclurile frontaliere ale popoarelor (Ion Chelcea).....	87
5. Harta etnică și harta politică a unui teritoriu. Frontiere interioare și frontiere exterioare (Sabin Manuilă).....	90
6. „Formă fără fond” în geopolitica frontierelor (Anton Golopenția).....	94
7. „Alternanța geopolitică” a frontierelor naturale. Hotarul dunărean al României (N. Al. Rădulescu).....	98
8. Frontiere naționale și spații de securitate (Gheorghe I. Brătianu).....	103
9. Frontiere politice și funcțiunile economice ale statelor (Victor Tufescu).....	110
10. Unitatea teritoriului românesc. Știința geopoliticii ca „știință a națiunii” (M. Popa-Veres).....	114
11. Frontiera și „spiritul naționalităților” (Romulus Seișanu).....	118
12. Efectele difuze ale deplasărilor frontaliere. Frontiere pacifice și frontiere conflictuale (Vintilă Mihăilescu).....	121
13. Teoria vitalității și frontierele culturale (Nicolae Iorga).....	126

PARTEA A II-A

GLOBALIZAREA ȘI FRONTIERELE NAȚIONALE (D.D.)

Capitolul I. Globalizarea și frontierele naționale. Abordări sociologice

1. Preliminarii.....	136
2. Vechi și nou în abordările asupra globalizării.....	140
3. „Satul global” sau ambiguitatea unui concept (Marshall McLuhan).....	143
4. Immanuel Wallerstein și concepția neo-marxistă asupra globalizării.....	146
5. Sarcinile „sociologiei moderne” și globalizarea (Anthony Giddens).....	152
6. Globalizarea ca etapă în gândirea sociologică (M. Albrow).....	155

Capitolul II. Globalizarea la granița dintre antropologie și sociologie

1. Reflecții antropologice pe marginea „globalizării sociologiei”.....	157
2. Globalizarea ca „tendință” (J.Naisbitt).....	161
3. R. Robertson și dubla tensiune a globalizării.....	162
4. Etnicitate și globalizare (Gh. Geană).....	165

Capitolul III. Globalizarea și frontierele naționale. Abordări antropologice

1. Antropologia în analiza globalizării. „Primordialism” versus „modernism”.....	170
2. „Modernismul” și concepția despre națiune (Ernest Gellner).....	171
3. „Teza invenționistă” în antropologie (Eric Hobsbawm).....	176
4. „Primordialismul” sau recuperarea originarității umane (Steven Grosby, John Hutchinson).....	181
5. Anthony Smith și perspectiva primordialistă asupra națiunii.....	187

Capitolul IV. Globalizarea și frontierele naționale. Aspectul biologic și politic

1. Fundamentul biogenetic al unei sociologii a frontierelor (Garry Johnson).....	196
2. Globalizarea și „Noua ordine mondială” (W. F. Jasper, D. L. Cuddy).....	202
3. Globalizarea ca filosofie politică a umanității (Carl Schmitt).....	207
4. Concluzii în marginea unei sociologii a frontierelor.....	213

PARTEA A III-A

FRONTIERA CREȘTINĂ ȘI PROPAGAREA NEAMURILOR ÎN ISTORIE (D.D.)

Capitolul I. Frontiera creștină și ideea națională

1. Frontiera creștină și modelul european (I.B., D.D.).....	218
2. Premisele abordării națiunii în concepția creștin-ortodoxă (Pr. Dr. Antonie Plămădeală).....	221
3. Etnicitatea și organizarea Bisericii Ortodoxe.....	225
4. Interpretarea teologică creștin-ortodoxă a națiunii (Pr. Dumitru Stăniloae).....	228

Capitolul II. Imperii și națiuni în concepția creștină

1. Judecata ortodoxă a națiunii și imperialismului (Pr. Prof. Constantin Galeriu).....	233
2. Conștiința națională și conștiința ecumenică. „Transfigurarea românismului” (Nichifor Crainic).....	238

PARTEA A IV-A
ORDO ROMANA. FRONTIERA ROMANĂ ȘI SINTEZA
EUROPEANĂ (I.B.)

Capitolul I. Frontiere, blocuri etnolingvistice, blocuri istorice

1. Frontiera și paradigmele ei.....	242
2. Frontiere și blocuri etnolingvistice.....	246
3. Blocul românității, blocul otoman, blocul rusesc.....	250
4. Blocurile politice și chestiunea frontierelor.....	253
5. Frontiera și ordinea interioară. Ordine sau dominație (sub-ordine).....	255

Capitolul II. Înaintarea frontierei romane. Romanitatea orientală

1. Toponimia și memoria romanică a râurilor.....	258
2. Etnoparadigmele. Marea durată romană.....	259
3. Critica teoriei „spațiului de complementaritate”.....	261
4. <i>Romanus</i> și <i>barbarus</i>	264
5. Teoria frontierei și teoria „sufletului etnic”.....	267

**Capitolul III. Frontieră și asediu. Năvălirile barbare și metamorfoza
frontierei**

1. Teoria „cetății asediate”. Specificul asimilării europene a maghiarilor.....	271
2. Apărătorii frontierei romane în Răsărit. Antropologia pedepsei și începuturile etnocrației maghiare.....	276
3. Ordo romana ca potențial de ripostă la etnocrația maghiară.....	281
4. Transilvania – „periferie” (hinterland) a(!) Ungariei.....	284
5. Etnomorfologia frontierelor naționale.....	288
6. Românii de afară, ungurii dinăuntru.....	291
7. Despre etnocrație în Europa de Răsărit.....	294
8. Etnomorfologia empirică. Chestiunea minorităților în perspectiva teoriei frontierei..	296
9. Neliniștile frontierei. Lectura cartografică.....	299

PARTEA A V-A

REGIUNI ȘI FRONTIERE (I.B.)

Capitolul I. Frontiere și regiuni. Chestiunea regionalizărilor

1. Regiune și regionalizare.....	303
2. Disidență și misionarism în Europa centrală.....	307
3. Ce este o „graniță”? Zonele de graniță.....	311
4. Spiritualizarea frontierelor și partidele etnice.....	313
5. Coeziunea țărilor. Regiuni, frontiere, țări.....	327

6. Despre frontierele culturale ale românilor.....	332
7. Frontiera, afirmarea popoarelor și conștiința spațiului.....	337

Capitolul II. Statul-națiune și teoria „ciocnirii civilizațiilor” (critica teoriei lui Samuel Huntington)

1. Civilizații și națiuni. Ce sunt civilizațiile?.....	344
2. De ce se vor ciocni civilizațiile?.....	348
3. Liniile despărțitoare dintre civilizații.....	351